

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ

ÖĞRETMENLERİN POZİTİF PSİKOLOJİK SERMAYEYE İLİŞKİN ALGILARININ İNCELENMESİ

Nurhan Belo ÇÖMRÜ

DENİZLİ 2023

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**ÖĞRETMENLERİN POZİTİF PSİKOLOJİK SERMAYEYE İLİŞKİN
ALGILARININ İNCELENMESİ**

Nurhan Belo ÇÖMRÜ

Danışman

Doç. Dr. İbrahim Halil YURDAKAL

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

İmza

Nurhan Belo ÇÖMRÜ

ÖZET

Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayeye İlişkin Algılarının İncelenmesi

BELO ÇÖMRÜ, Nurhan

Tezsiz Yüksek lisans Projesi, Eğitim Bilimleri ABD,

Temel Eğitim Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. İbrahim Halil YURDAKAL

Haziran 2023, 42 sayfa

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algılarının incelenmesi olarak belirlenmiştir. Araştırma nicel araştırma deseniyle yapılmış olup, araştırmanın örneklemini Denizli ilinin Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerinin MEB'e bağlı Devlet İlkokulu, Ortaokulu ve Anadolu Liselerinde görev yapan sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri arasından maksimum çeşitlilik örnekleme yönetimine göre seçilen 373 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algılarını belirlemede Tösten ve Özgan (2014) tarafından geliştirilmiş Pozitif Psikolojik Sermaye Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde bağımsız örneklem T-testi, One Way Anova (Varyans Testi), Tukey Post Hoc testleri uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarının çok yüksek düzeyde çıktığı saptanmıştır. Ayrıca ölçek geneli, özyeterlik, iyimserlik, güven ve psikolojik dayanıklılık alt boyutlarına sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenlerine göre pozitif psikolojik sermayelerinin daha yüksek çıktığı saptanmıştır. Kıdem değişkenine göre ölçek genelinde 21-30 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin 11-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlere göre, özyeterlik alt boyutunda ise 21-30 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin 1-10 yıl ve 11-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlere göre pozitif psikolojik sermayelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yaş değişkenine göre yapılan analizde ise özyeterlik ve iyimserlik alt boyutlarında 38 ve üstü yaşa sahip öğretmenlerin 33-37 yaşa sahip öğretmenlere göre pozitif psikolojik sermayelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik durum, pozitif psikoloji, psikolojik sermaye, okul, öğretmen

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİ PROJE ONAY SAYFASI	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ETİK BEYANNAMESİ	iv
ÖZET	v
İÇİNDEKİLER	vi
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi	1
1.1.2. Alt Problem Cümlesi	2
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.5. Sayıtlar	3
1.6. Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Kavramsal Çerçeve	5
2.1.1. Pozitif Psikolojik Sermaye Kavramı	5
2.1.2. Pozitif Psikolojik Sermaye Yönetimi ve Örgütle Olan İlişkisi	6
2.1.3. Pozitif Psikolojik Sermaye Unsurları	6
2.2. İlgili Araştırmalar	9
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	12
3.1. Araştırma Deseni	12
3.2. Evren ve Örneklem: Çalışma Grubu	12
3.3. Veri Toplama Araçları ve Teknikleri	12
3.4. Veri Toplama Süreci ve Yöntemi	13
3.5. Verilerin Analizi	13
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAMA	14
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	14
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	15
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	17
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	18
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	20

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	22
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	24
5.1. Sonuç	24
5.2. Tartışma	25
5.3. Öneriler	28
KAYNAKÇA	29
EKLER	32
Ek 1. Anket İzni	32
Ek 2. Pozitif Psikolojik Sermaye Ölçeği	33
ÖZGEÇMİŞ	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Eğitim sisteminin en önemli unsurları, öğretim programı, okul yönetimi, öğrenci, veli ve öğretmen olarak ifade edilebilir. Bu unsurların arasında eğitim öğretime katkısı ve rehberliği açısından başat rolü öğretmenlerin oynadığı düşünülmektedir. Günümüz eğitim anlayışında öğretmenlere verilen rol nedeniyle, öğretmenlerin çalıştıkları kurumlarda iyi olma hissine sahip olma ve mesleklerine uygun davranış gösterebilme yetilerine sahip olma özelliklerinin önemli hale geldiği düşünülmektedir. Bu bağlamda yapılacak olan araştırmayla kaliteli bir eğitimin sağlanabilmesi için öğretmenlerin çalıştıkları kurumdaki pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Okullar öğretmen, öğrenci, veli iletişiminin yoğun olarak yaşandığı örgütlerdir (Çömrü, 2022). Bu nedenle okullarda öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerinin yüksek olmasının okulun iş atmosferi ve dış çevreye olan ilişkilerinde de olumlu olarak yansıtacağı ifade edilebilir. Bu sebepler göz önünde bulundurularak öğretmenlerin okullarında huzurlu bir iş ortamında çalışmasının onların işlerinden alacağı doyum ve yapılan iş nedeniyle elde edecekleri verimin yüksek seviyeye ulaşacağı ifade edilebilir. Aynı zamanda bu durumun okulun eğitim kalitesine de olumlu olarak yansıtacağı sonucunu ortaya çıkartacaktır.

Psikolojik sermaye ile ilgili literatür incelendiğinde Kani (2019), Özdilek (2019), Bilecik (2021), Ekin (2022), Yazıcı'nın (2022) pozitif psikolojik sermayeyi konu eden araştırmalarına rastlanmıştır. Bu araştırmada ise öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye düzeylerinin çeşitli değişkenler arasındaki ilişkisinin Denizli ili örneği üzerinden inceleneceği ve bu doğrultuda yapılan araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1.1. Problem Cümlesi

Araştırmada 2022-2023 eğitim öğretim yılında Denizli ilinin merkez ve ilçelerinde MEB'e bağlı Devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, araştırmanın problemi de sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin pozitif psikolojik sermaye algılarının incelenmesi olarak belirlenmiştir.

1.1.2. Alt Problem Cümlesi

Araştırmanın alt problem cümleleri aşağıda belirtilmiştir.

1. Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları nasıldır?
2. Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları sınıf ve branş öğretmeni olma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları okuldaki hizmet sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Öğretmenlerin pozitif psikolojik durumları eğitim-öğretim süreçlerini etkileyen temel unsurlardandır. Öğretmenlerin çalıştıkları okullardaki psikolojik sermayelerinin olumlu olması durumunda çalıştıkları okullarda eğitim öğretime daha fazla katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Öğretmenlerin çalıştıkları okullardaki pozitif psikolojik sermayelerinin olumsuz olması durumunda ise örgütsel verimliliklerinin bu durumdan olumsuz etkileneceği düşünülmektedir. Bu kapsamda öğretmenlerin pozitif psikolojik durumlarını belirlemek önem arz etmektedir. Bu nedenle de çalışmanın amacı öğretmenlerin pozitif psikolojik durumlarını tespit etmek ve bu durumların farklı değişkenlere göre incelemek olarak belirlenmiştir.

Öğretmenler okullarda istenilen değişimin gerçekleştirilmesinin öncüsü olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle okul yöneticilerinin okullarındaki değişimi başlatmada öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine yönelik yapacakları yatırımlar, öğretmenlerin okullarına olan bağlılıklarını ve okullarına sahip çıkma duygularını arttıracak çıkarımında bulunulabilir. Belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesinin literatüre olumlu katkısının olacağı düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Pozitif psikolojik sermayesi güçlü iş görenlerin çalıştığı örgütlerin örgüt kültürü ve ikliminin de güçlü özelliklere sahip olacağı düşünülmektedir. Bu yapıya sahip örgütlerdeki iş görenlerin çalıştıkları örgütleri sahipleneceği, bu durumun da örgüt içerisindeki farklı birimler arasındaki bağı güçlendireceği şeklinde ifade edilebilir. Örgütün farklı birimleri arasındaki bağ ve iletişimin kuvvetli olmasının örgüt içi çatışmaların önüne geçeceği olarak ta değerlendirilebilir. Bu bağlamda okullarda çalışan öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerinin belirlenmesinin de önemli olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple örgütlerde pozitif psikolojik sermayeye gereken önemin verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu durum eğitim öğretim sisteminin vazgeçilmez unsuru olan okul örgütü özelinde düşünülürse, pozitif psikolojik sermayesi güçlü okulların, hizmet üretimi bağlamında, okulların varlık sebebi olan öğrencilerin eğitimlerine de olumlu katkılarının olacağı değerlendirilmesinde bulunulabilir.

Çalışmadan elde edilen sonuçların eğitim politikalarıyla ilgili karar yapıcı görevde bulunanlara ve eğitimin en önemli unsurlarını başında gelen öğretmenlere yönelik uygulanacak politikalara katkısının olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle araştırmanın konusu öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin salgılarının incelenmesi olarak belirlenmiştir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Zaman açısından, 2022 – 2023 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.
2. Örneklem açısından, Denizli ili merkez ilçeleri olan Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerindeki MEB'e bağlı okullarda çalışan 373 öğretmen ile sınırlıdır.
3. Ölçek açısından, Tösten ve Özgan (2014) tarafından geliştirilen "Pozitif Psikolojik Sermaye" isimli ölçme aracıyla sınırlıdır.

1.5. Sayıtlar

1. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeğin öğretmenlerin kendi pozitif sermayelerine ilişki algılarını ölçebildiği kabul edilmiştir.
2. Çalışmada kullanılacak ölçme aracına öğretmen içtenlikle cevap verdiği kabul edilmiştir.
3. Örneklem yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Psikolojik durum: Bireyi hayatındaki ruhsal, fiziksel, sosyal açıdan etkileyen olayların yaşama bakış açısını etkilemesi olarak tanımlanabilir.

Pozitif psikoloji: Bireyin çevresinde meydana gelen olaylardan gerekli dersleri çıkartıp, onları olumlu olarak değerlendirip, yaşamını mutlu bir şekilde sürdürebilecek tecrübeyi elde edebilme yeteneği olarak tanımlanabilir.

Pozitif psikolojik sermaye: Öğretmenlerin çalıştıkları okullarda hizmet üretirken karşılaştıkları zorluklarla mücadelede gösterecekleri özveri ve söz konusu zorlukların çözümüne yönelik iyi niyetli davranışlar gösterebilme yetisi olarak ifade edilebilir.

Pozitif Psikolojik Sermaye Yönetimi: Öğretmenlerin çalıştıkları okullarda, hizmet üretme etkinlikleri sırasında geçirdikleri eğitim ve öğretim süreçleri döngüsünde yaşadıkları duyguları olumlu olarak eş güdümlene süreci olarak tanımlanabilir.

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kavramsal Çerçeve

2.1.1. Pozitif Psikolojik Sermaye Kavramı

Pozitif psikolojik sermaye, bireylerin olumsuz davranış, yapı ve özelliklerinden ziyade, bireyin güçlü yönleri ve bu güçlü yönlerinin etkilediği olumlu davranış özellikleri olarak tanımlanmıştır (Erkmen ve Esen, 2012). Pozitif psikolojik sermaye Luthans, Youssef ve Avolio (2007) tarafından, bireyin hayat boyu devam eden kişisel gelişimi ve bu gelişim sayesinde psikolojik olarak iyi oluş hali olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda pozitif psikolojik sermaye bireyin hayta boyu öğrenme anlayışı ile hareket ederek kendisini geliştirmesi olarak da ifade edilebilir. Bu tanımlarda yola çıkılarak örgütlerin pozitif psikolojik sermayeye gösterecekleri dikkatin fazla olmasının iş görenlerin performansları ve çalıştıkları örgüte olan yaklaşımları açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, Örgütlerde bireyin güçlü yönlerine uygun görev verilerek işlerin yürütülmesini sağlamak örgütlerdeki pozitif psikolojik sermayeyi olumlu etkileyen bir durumdur (Güler ve Sarıpek, 2014).

Günümüz örgütleri bilgiye kolay ulaşma olanaklarının fazlalığı nedeniyle kendilerini değişime ayak uydurma konusunda geliştirme ihtiyacı hissetmişlerdir. Örgütlerin bu değişimi ellerinde bulunan insan kaynakları yoluyla elde edebileceği söylenebilir. Bu durum örgütlerin iş görenlerinin pozitif psikolojik sermayelerine yatırım yapma zorunluluğunu ortaya çıkardığı gerçeğini oluşturmuştur (Akçay, 2012). Pozitif psikolojik sermaye okul örgütünün amaçlarını ortaya çıkarma açısından değerlendirildiğinde okulların ulaşmak istedikleri hedefleri gerçekleştirmede öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerinin yüksek olması gerektiği sonucuna ulaşılabilir. Pozitif psikolojik sermayesi yüksek öğretmenlerin çalıştığı okulların, elde edeceği çıktılarının kalitesinin de yüksek olacağı, bu durumun okulun bulunduğu çevrenin okula olan bakış açısını da çok olumlu etkileyeceği yorumunda bulunulabilir. Eğitimin en önemli öğelerinin başında gelen öğretmenlerin de yaptıkları meslek itibarıyla kendilerini sürekli olarak geliştirmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Sürekli gelişim içerisinde olan öğretmenlerin kendi psikolojik sermayelerine de olumlu katkı sağlayacakları çıkarımında bulunulabilir.

2.1.2. Pozitif Psikolojik Sermaye Yönetimi ve Örgütle Olan İlişkisi

Örgütsel işleyişe katkıyı sağlayan unsurların başında pozitif psikolojik sermaye unsurunun geldiği ifade edilebilir. Bu nedenle örgüt iş görenlerinin gelişimini sağlayan faktörlerin neler olduğunun ortaya çıkartılması gerekmektedir (Gable ve Haidt, 2005). Bu sebeple bu unsurların neler olduğu ile ilgili yapılan çalışmalar, örgütsel işleyişle ilgili önemli bir boşluğun doldurulmasını sağlamaktadır (Seligman, 2011). Yapılan bu çalışmalarda örgütlerin işleyişini etkileyen unsurların başında insan faktörünün geldiği gözlenmektedir.

Örgütlerin insan kaynaklarının iş görenlerinin gelişimlerine yapacakları yatırımların maliyet olarak değerlendirilmemesi gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda kısa vadede maliyetmiş gibi görünen kişisel gelişime yönelik harcamaların uzun vadede örgüt hedeflerinin gerçekleştirilmesi ve örgütlerin görecekları hizmetlerin üretim kalitesini arttırması açısından önemi bir yere sahip olduğu düşünülmektedir. Konu Türk eğitim sistemi açısından değerlendirildiğinde okullarımızdaki eğitim kalitesinin öğretmenlerin kişisel gelişimleri ile doğrudan ilgili olduğu düşünülmektedir. Öğretmenlerin kişisel gelişimlerine yönelik çabaları bizleri öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayesinin geliştirilmesi gerektiği sonucuna götüreceği şeklinde ifade edilebilir. Bu sonuçtan hareketle hem öğretmenlerin kendi kişisel gelişimleri için göstereceği çaba ve emeğini hem de okul örgütlerinin bünyesinde çalışan öğretmenler için pozitif psikolojik sermayelerinin geliştirilmesine yönelik etkinliklerin okul örgütünün verimliliğini üst düzeye çıkaracağı düşünülmektedir. Okul verimliliğinin üst düzeye çıkarılması ile bu durumun okulun öğrenci kalitesini arttıracağı gibi, piyasanın aradığı insan gücünün okullar aracılığı ile yetiştirilmesini sağlayacağı sonucuna ulaşılabilir.

2.1.3. Pozitif Psikolojik Sermaye Unsurları

Luthans, Fred, Avelio, Avey ve Norman (2007) pozitif psikolojik sermayenin boyutlarını öz yeterlilik, umut, iyimserlik, dayanıklılık olarak dörde ayırmıştır. Tösten ve Özgan (2014) ise bu boyutlara dışadönüklük ve güven boyutlarını da eklemiştir. Söz konusu boyutlarla ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

2.1.3.1. Öz yeterlilik. Bireyin yaşamında başına gelen olayları doğru tanıyıp analiz ederek, söz konusu olaylara verilmesi gereken tepkileri gösterebilme yeterliliği olarak ifade edilebilir (Stajkovic ve Luthans, 1998). Öz yeterlilik bireyin kendi özelliklerini farkına vararak, bu özelliklerinden yola çıkarak gereken güveni kendinde bulması olarak da ifade dileyebilir (Özkalp, 2009). Kendi öz yeterliliklerinin farkında olmayan kişiler yaşamlarında ortaya çıkan sorunlarla mücadele etmek yerine bu sorunları görmezden gelirler. Bu durum

onların yaşamlarında daha büyük sıkıntıların yaşanmasına neden olur. Ayrıca öz yeterliliği gelişmiş kişilerin kendi kişisel özelliklerinin farkında olmaları nedeniyle kişilik yapılarına uygun seçimleri yaparak kendilerine üstesinden gelebilecekleri hedefler belirledikleri tespit edilmiştir (Caprara ve Cervone, 2003).

2.1.3.2. İyimserlik. Geleceğe yönelik olarak güzel ve mutluluk verici olayların olacağına yönelik güçlü düşünce olarak ifade edilebilir. İş yaşamında iş görenlerin yaptıkları işe yönelik olarak hissettikleri olumlu duyguları da iyimserlik olarak ifade edilebilir. İyimserlik kavramı ile ilgili olarak yapılan araştırmalarda iyimser karakter özelliklerine sahip bireylerin yaşadıkları zorluklarla daha kolay mücadele ettikleri, yaptıkları işten daha fazla keyif aldıkları, iş doyumuna daha kolay ulaştıkları saptanmıştır (Güler, 2009). Yine Seligman ve Schulman (1986) tarafından yapılan araştırma iyimser karakterli satış görevlilerinin karamsar iş görenlere göre daha yüksek satış oranlarına ulaştıkları saptanmıştır. Aynı araştırmada iyimser iş görenlerin işe olan bağlılıklarının da daha fazla olması nedeniyle, söz konusu iş görenlerin iş bırakma oranlarının da daha az olduğu saptanmıştır.

2.1.3.3. Dışadönüklük. Bireyin etkileşim halinde olduğu dış çevreyle olumlu iletişim kurma yetisi olarak ifade edilebilir. Dışadönük olan bireyler sosyal yaşamları ile iş yaşamlarında meydana gelen sorunlara karşı daha iyimser olup, sorunlara çözüm bulma yolunda daha bilinçli adımlar atma kararlılığını göstermektedirler. Ayrıca dışadönük yapıya sahip bireyler amaçlara ulaşma konusunda daha tutkulu davranışlar göstermektedirler (Çetin ve Varoğlu, 2009). Dışa dönüklüğün tam tersi ise içe dönüklük olarak ifade edilebilir. İçe dönük bireyler ise doğaları gereği kendi içsel özelliklerinin farkında olup, bağımsız bir yaşama sahip olma konusunda daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılabilir. Burada belirtilmesi gereken diğer nokta ise bireyin sosyal yaşam ve iş yaşamında dışa dönük ve içe dönük davranış özelliklerini yaşamına uygun olarak gerektiği yer ve zamanda gösterebilme yeterliliğine sahip olması olarak tanımlanabilir.

2.1.3.4. Umut. Umudun tanımıyla ilgili olarak Frank (2005) insanların kendilerine mutluluk veren faktörleri farkına vararak bu faktörler için gereken davranış ve çabayı gösterebilme kapasitesi olarak tanımlamıştır. Umut her insanın yaşamında bulunması gereken bir özellik olarak da ifade edilebilir. Umutlu olmak öğretim kurumları açısından değerlendirildiğinde öğretmenlerin icra ettikleri meslekleri gereği öğrencilerine ülkeleri ve yaşadıkları toplumla ilgili umutlu olma davranışlarını kazandırması gerektiği düşünülmektedir. Umut insan yaşamında önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle toplumda umutsuzluğun hâkim olması söz konusu toplumların yaşadığı ülkelerin geleceği için

olumsuz bir durum olarak nitelendirilebilir. Bu nedenle eğitim iş görenleri olarak öğretmenlerin öğrencilere umutlu olma davranışını aşlamaları gerektiği sonucuna ulaşılabilir. Liderler umutlu olursa, liderlerin takipçileri de aynı oranda umutlu olurlar. Umut olumlu bir geleceğin inşasında önemli bir isteklendirme kaynağı olarak ta ifade edilebilir (Akman ve Korkut, 1993).

2.1.3.5. Psikolojik Dayanıklılık. Psikolojik dayanıklılık pozitif psikolojik sermaye unsurları arasında daha fazla ön plan çıkan özelliştir. İş görenlerin çalışma hayatında yaşadığı zorluklara dayanma gücü olarak tanımlanabilir (Masten ve Reed, 2002). Dayanıklılık insan yaşamında önemli bir yere sahiptir. Bireyin karşısına çıkan zorluklarla mücadelesinde bu zorluklara karşı yaşadığı strese, söz konusu stresini yönetme becerisi, bu durumu olumlu davranışlara çevirebilme kapasitesini de gösterir (Luthans, 2002).

Psikolojik dayanıklılık bireyin yaşayacağı zorluklar sonucunda yaşayacağı acıyı güce dönüştürmesi gerekliliğini de ortaya çıkarmaktadır. Bireylerin gerek aile yaşamlarında gerekse de iş yaşamlarında işleri sürekli yolunda gitmeyebilir. İşlerin yolunda gitmediği durumlarda psikolojik dayanıklılığın devreye girdiği ifade edilebilir. Bu kapsamda böyle durumlarda kişilerin yaşadığı huzursuzluk ve yaşadığı acıya gösterdiği tepkiler, onun yaşam kalitesini de etkiler.

2.1.3.6. Güven. Kişinin kendisine olan olumlu bakış açısının, bireyin yaşamına da yansarak, bireyin toplumsal çevresine doğru yayılan olumlu ve etkileyici bir özellik olarak ifade edilebilir (Töremen, 2002). Kendine güvenen bireylerin gerçekleştirmek istedikleri hedeflere olan motivasyonları daha yüksektir (Carver ve Scheier, 2002). Bu bağlamda güven kişisel gelişimin önemli bir parçası olarak ifade edilebilir. Güven ile psikolojik sermaye ilişkisine bakılacak olursa, güven duyma ve duyulmanın bireyin psikolojik sermayesini de olumlu etkileyeceği düşünülmektedir. Öğretmenler de eğitim sisteminin liderleri olarak öğrenci ve velilerine güven duygusunu aşılama becerisini gösterebilmelidir. Bu durumu hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin pozitif psikolojik sermayesini güçlendirecek yapının kurulmasına da öncü olacağı şeklinde ifade edilebilir. Ayrıca oluşan bu güçlü yapının örgütün çevresini de örgüte güven duyma bağlamında olumlu olarak etkileyeceği çıkarımında bulunulabilir.

Devletler iyi vatandaş yetiştirme misyonuna sahip okullar aracılığı ile güven duygusunu topluma yayabilme yeterliliğine sahip olmalıdır. Bu misyonu okullarda gerçekleştirecek yegâne unsurun öğretmenler olması nedeniyle okul örgütlerinin öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine gereken katkıyı sunmaları gerektiği düşünülmektedir. Eğitimin önemli unsuru olan öğretmenlerin pozitif psikolojik

sermayelerine farklı yollarla yapılacak katkılar onların yapacakları işten sağlayacakları doyum nedeniyle eğitim sürecine olumlu olarak yansıtacaktır. Bu durum okulun kaliteli çıktılar vermesini sağlayacak, böylece ülkenin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücü okullarda yetişmiş olacaktır.

2.2. İlgili Araştırmalar

Pozitif psikolojik sermaye ile ilgili yurt içinde yapılan örnek çalışmalar incelenmiştir.

Kani'nin (2019) okul yöneticilerinin dönüşümcü liderlik özellikleri ve pozitif psikolojik sermaye konularıyla ilgili yaptığı araştırmada öğretmenlerin dönüşümcü liderliğe ilişkin algıları ile pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları arasında düşük yönlü pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ayrıca araştırmada dönüşümcü liderlik davranışları gösteren okul müdürleri ile yüksek pozitif psikolojik sermayeye sahip öğretmenlerin çalıştığı okullarda yenilik yönetimin daha kolay gerçekleştirildiği saptanmıştır. Araştırmada öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algılarının pozitif psikolojik sermaye ölçeğinin hesap verilebilirlik ile ilgili olan maddesinde daha yüksek çıktığı saptanmıştır.

Yalçın'ın (2019) çalışmasında öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algılarının çok yüksek çıktığı saptanmıştır. Aynı araştırmada öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algılarının güven alt boyutunda diğer alt boyutlara göre daha yüksek çıktığı saptanmıştır. Araştırmada cinsiyet değişkenine göre erkek öğretmenlerin öz yeterlilik algılarının kadın öğretmenlere göre daha yüksek çıktığı saptanmıştır. Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algılarında lise öğretmenlerine göre ilkökul öğretmenleri lehine anlamlı bir farklılık ortaya çıktığı saptanmıştır.

Özdilek (2019), öğretmenlerin vizyoner liderlik ile yetenek yönetimi arasındaki ilişkide pozitif psikolojik sermayenin aracı rolünü araştırmıştır. Yapılan araştırmada öğretmenlerin pozitif psikoloji sermaye algılarının yüksek olduğu saptanmıştır. Okul müdürlerinin vizyoner liderlik davranışları ile öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algıları arasında düşük yönlü pozitif bir ilişki olduğu, okul müdürlerinin yetenek yönetimi davranışları ile öğretmenlerin pozitif psikoloji sermaye algıları arasında ise orta yönlü pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Bilecik'in (2021) araştırmasında ortaokul öğretmenlerinin pozitif psikoloji sermaye düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda örgütsel vatandaşlık davranışı alt boyutlarından nezaket, vicdanlılık, centilmenlik ve sivil erdem alt boyutları ile pozitif psikolojik sermaye alt boyutları olan umut, psikolojik dayanıklılık, iyimserlik ve öz yeterlilik alt boyutlarında pozitif yönlü

anlamli bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ayrıca araştırmada ortaokul öğretmenlerinin pozitif psikolojik sermayelerinin psikolojik dayanıklılık alt boyutunda mesleki deneyimlerine göre anlamli olarak farklılaştığı saptanmıştır. Araştırma sonucuna göre 22 yıl ve üstü mesleki deneyime sahip öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık alt boyutu davranışlarının 1 ve 7 yıl arasında mesleki deneyime sahip öğretmenlere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Yazıcı'nın (2022) araştırmasında öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algılarının çok yüksek düzeyde çıktığı saptanmıştır. Araştırmada pozitif psikolojik sermayenin umut alt boyutunda kadın öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algıları, erkek öğretmenlere göre daha yüksek çıktığı saptanmıştır. Araştırmada 41-50 yaş grubundaki öğretmenlerin özyeterlik, güven ve umut alt boyutlarında 41-50 yaş grubu öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algılarının 31-40 yaş grubu öğretmenlere göre daha yüksek çıktığı saptanmıştır.

Ekin (2022) Beden Eğitimi ve Spor öğretmenlerinin pozitif psikolojik sermaye algılarının değerlendirildiği bir araştırma yapmıştır. Yapılan araştırmada öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algılarının öz yeterlik, iyimserlik, güven ve dışa dönüklük alt boyutlarında evli öğretmenlerin algılarının, bekâr öğretmenlere göre daha yüksek çıktığı saptanmıştır. Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algılarının güven ve dışa dönüklük alt boyutlarında 6-10 yıl ve 11-15 yıl kıdeme sahip öğretmenlerde daha yüksek çıktığı saptanmıştır.

Pozitif psikolojik sermaye ile ilgili yurt dışında yapılan örnek çalışmalar incelenmiştir. Heled, Soweck ve Waters (2015)' in bir takım fenomeni olarak psikolojik sermaye konulu araştırmalarında, bireysel öğrenme ile iş yerinde takımların öğrenmelerinde öğrenme iklimi ve öğrenme sonucu meydana gelen çıktılar arasındaki ilişkide pozitif psikolojik sermayenin aracı rolü incelenmiştir. Araştırma 82 okul yönetim ekibi üzerinde yürütülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre okulda oluşan öğrenme iklimi ile pozitif psikolojik sermaye arasında pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Ayrıca okul yönetim ekibinin psikolojik sermayesi ile iş görenin iş doyumunu arasında pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu saptanmıştır.

Rad, Shomoossi, Hassan ve Torkmannejad (2017) tarafından yapılan çalışmada İran'da tıp eğitimi alan öğrencilerin psikolojik sermayeleri ile akademik tükenmişlik algıları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmada örneklem olarak İran Üniversitelerinde eğitim gören 172 Tıp öğrencisi seçilmiştir. Yapılan araştırmada öğrencilerin psikolojik sermaye algıları ile akademik tükenmişlik algıları arasında negatif dereceli ters yönlü ilişki olduğu saptanmıştır.

Freire; Ferradás; García-Bértoa; Núñez; Rodríguez; Piñeiro (2020) Öğretmenlerin psikolojik sermaye algıları ile örgütsel tükenmişlik arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve mesleki eğitim merkezlerinde çalışan öğretmenler arasından örneklem olarak seçilen 1375 öğretmenle yürütülmüştür. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin psikolojik sermaye algıları arttıkça tükenmişliğin alt boyutları olan duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve mesleki başarı eksikliği algılarının azaldığı saptanmıştır.

Kun ve Gadanecz'in (2022) Macar öğretmenler üzerinde yaptıkları araştırmada, öğretmenlerin iş yeri mutluluğu, refahı ve psikolojik sermaye algıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin çalıştıkları okullarda mutluluk duygusuna sahip olmasına yol açan en önemli faktörlerin hedefleri gerçekleştirme başarısı, iş yerinde yaşadıkları sosyal ilişkilerde anlam bulma olduğu saptanmıştır. Ayrıca öğretmenlerin okullarda yaşadıkları mutluluğun umut ve iyimserlik duygularıyla doğrudan ilişkili olduğu saptanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

3.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmada nicel araştırma modellerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, araştırma konusunu geçmişte ya da halen var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2018). Araştırmada genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek ve muhtemel sonuçları tahmin etmek için; değişkenleri etkilemek ya da kontrol etmek yerine, her bir örneklemin puanları için istatistiksel karşılaştırmalar yapılarak gerçekleştirilir (Tekbıyık, 2014). Bu kapsamda araştırma, öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algılarının değişkenlere göre istatistiki karşılaştırmalarına dayanmaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem: Çalışma Grubu

Araştırmanın evreninin Denizli ilinin Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerinin Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilkokul, ortaokul ve Anadolu liselerinde görev yapan sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçilirken maksimum çeşitlilik örneklem modeline dayalı bir seçim yapılacaktır. Patton'a (2014) göre maksimum çeşitlilik örnekleme farklı özellikleri içeren temel temaların bulunup tanımlanmasına dayanmaktadır. Bu kapsamda Denizli ilinin Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerinin MEB'e bağlı Devlet ilkokulu, ortaokulu ve Anadolu liselerinde görev yapan sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmanın örneklemini Denizli merkez il ve ilçelerinin MEB'e bağlı Devlet okullarında görev yapan 373 öğretmen oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları ve Teknikleri

Araştırmada Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayeye ilişkin algılarını belirlemede Tösten ve Özgan (2014) tarafından geliştirilmiş Pozitif Psikolojik Sermaye Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, "Özyeterlik, (1,2,3,4); İyimserlik (5,6,7,8,9); Güven (10,11,12,13); Dışadönüklük (14,15,16,17,18); Psikolojik Dayanıklılık (19,20,21,22,23) ve Umut (24,25,26)" olmak üzere altı alt boyuttan oluşmaktadır.

Ölçekte yer alan ifadelerin, karşısında ölçülmek istenen davranışın gösterilme sıklığını belirlemek üzere beşli likert tipi seçenekler verilmiş olup, verilen bu seçenekler en olumludan en olumsuz doğru "Tamamen Katılıyorum" (5 puan), "Çoğunlukla katılıyorum" (4 puan), "Kararsızım" (3 puan), "Az katılıyorum" (2 puan), "Hiç katılmıyorum" (1 puan)

biçiminde sıralanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar pozitif sermayenin yüksekliğini, tersi ise düşük olduğunu göstermektedir. Ölçekten elde edilen verilerin yorumlanmasında belirlenen puan aralıkları ve katılım düzeyleri 1,00- 1,80 Çok Düşük, 1,81- 2,60 Düşük, 2,61- 3,40 Orta Düzeyde, 3,41- 4,20 Yüksek, 4,21- 5,00 Çok Yüksek olarak puanlanmıştır.

Tösten (2014) tarafından yapılan PPS Ölçeğinin Alpha iç tutarlılık katsayıları, Öz yeterlilik için ,79; İyimserlik için ,80; Güven için ,82; Dışadönüklük ,79; Psikolojik Dayanıklılık ,75 ve Umut alt boyutu için ,72'dir. Ölçeğin toplam Alpha tutarlılık katsayısı ise ,92'dir.

3.4. Veri Toplama Süreci ve Yöntemi

Araştırma kapsamında gerekli izinler alındıktan sonra bizzat öğretmenler ile görüşülmüş olup, öğrencilerin derslerinin aksamaması gerekçesiyle müsait bir zaman belirlenmiş ve ölçekler Google form yoluyla uygulanıp toplanmıştır. Ölçekler uygulanmadan önce öğretmenlere ölçeğin kapsamı ve nasıl doldurulacağı hakkında gerekli bilgiler verilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında ölçeklerde yer alacak bilgiler SPSS 22 paket programına girilerek gerekli analizler yapılmıştır. Analizler yapılmadan önce dağılımın normalliğine bakılmış olup, verileri normal dağıldığı görüldüğünden bağımsız gruplar T – testi, One way anova (Varyans), Tukey post hoc testleri kullanılmıştır. Analizler sonucu elde edilen veriler tablolaştırılarak sunulmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAMA

Bu bölümde, araştırmada belirlenen alt problemlere ilişkin toplanan verilerin analizinden elde edilen bulgular, tablolar ve açıklamalar ele alınmıştır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayelerine İlişkin Algıları Nasıldır? Olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin bulgular tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. *Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermaye Algılarına İlişkin Ölçümler*

Maddeler	\bar{x}	SS
P1 Yaptığım işlerin tüm aşamalarında kendimden eminimdir	4,36	0,63
P2 Kendime güvenirim	4,45	0,61
P3 Başarı için yapmam gerekeni biliyorum	4,40	0,59
P4 Beni zorlayan işlerde kimden yardım alacağımı bilirim	4,32	0,67
P5 Hayat dolu bir insanımdır	4,06	0,80
P6 Enerji doluyum	3,96	0,84
P7 Hayat güzeldir	4,06	0,90
P8 Güler yüzlüyüm	4,23	0,79
P9 Toplumla iç içe yaşamak bana huzur veriyor	3,82	0,96
P10 Mesleki sorumluluklarımın farkındayım	4,65	0,53
P11 Öğrencilerimin sorunlarını çözmekte istekliyim	4,50	0,67
P12 Mesleğimde güvenilir biri olarak görülürüm	4,52	0,56
P13 Yaptığım her iş için hesap verebilirim	4,70	0,51
P14 Mesleğimle ilgili konularda istenirse bir grubu bilgilendiririm	4,42	0,68
P15 Okulumun bir problemi olduğunda gerekirse tüm mercilerle görüşürüm	4,18	0,86
P16 Okulum için yeni fikirler geliştiririm	4,10	0,77
P17 Mesleki konularda kurumumu temsil edebilirim	4,25	0,79
P18 Çalışma hayatımda şeffaf olmayı tercih ederim	4,65	0,52
P19 Öğrencilerimin eğitimi için çevredeki olumsuzluklarla mücadele ederim	4,40	0,69
P20 Kurumumdaki bir sorun için yapıcı katkılar sağlarım	4,39	0,96
P21 Beklenmedik sorunlara çözümler geliştirebilirim	4,22	0,78

P22	Zorluklar mücadele azmimi arttırır	4,00	0,77
P23	Güçlükler karşısında mücadele ederim	4,25	0,78
P24	Yaşadığım problemler beni olgunlaştırır	4,32	0,77
P25	Mesleğimi icra ederken aynı anda birçok işin üstesinden gelirim	4,24	0,80
P26	Öğretmenlik hayatımda karşılaşılabileceğim problemlerle bir şekilde baş edebilirim	4,35	0,67
Toplam		4,30	0,73

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları ile ilgili olarak ölçekte yer alan maddeler içinde en yüksek ortalamaya sahip olan madde “Yaptığım her iş için hesap verebilirim” maddesidir ($\bar{x}=4,70$ ve $ss=0,51$). Ölçekte diğer yüksek ortalamaya sahip maddeler ise “Mesleki sorumluluklarımın farkındayım” ($\bar{x}=4,65$ ve $ss=0,53$) ve “Çalışma hayatımda şeffaf olmayı tercih ederim” ($\bar{x}=4,65$ ve $ss=0,52$) maddeleridir. Ölçekte en düşük ortalamaya sahip maddeler ise “Toplumla iç içe yaşamak bana huzur veriyor” ($\bar{x}=3,82$ ve $ss=0,96$) ve “Enerji doluyum” ($\bar{x}=3,96$ ve $ss=0,84$) maddeleri olduğu tespit edilmiştir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda verilerin normalliği test edilmiş cinsiyete ilişkin verilerin normal dağıldığı görülerek parametrik test olan bağımsız gruplar t – testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algılarının cinsiyet değişkenine ilişkin t Testi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayelerine İlişkin Algılarının Cinsiyete Göre Sonuçları

Kaynak	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	sd	Önem Denetimi
Genel	Kadın	249	111,92	11,63	0,11	371	p=0,91
	Erkek	124	111,77	14,07	0,10		
	Toplam	373					Fark Anlamlı Değil
Özyeterlik	Kadın	249	17,54	1,92	0,05	371	p=0,96
	Erkek	124	17,53	2,09	0,04		
	Toplam	373					Fark Anlamlı Değil
İyimserlik	Kadın	249	20,04	3,43	0,68	371	p=0,50
	Erkek	124	20,30	3,41	0,68		
	Toplam	373					Fark Anlamlı Değil
Güven	Kadın	249	18,49	1,67	1,64	371	p=0,10
	Erkek	124	18,16	2,04	1,53		
	Toplam	373					Fark Anlamlı Değil
Dışadönük	Kadın	249	21,56	2,85	0,48	371	p=0,63
	Erkek	124	21,71	3,02	0,47		
	Toplam	373					Fark Anlamlı Değil
Psiko. Da.	Kadın	249	21,25	2,99	0,11	371	p=0,92
	Erkek	124	21,29	3,57	0,10		
	Toplam	373					Fark Anlamlı Değil
Umut	Kadın	249	12,98	1,83	0,91		p=0,37
	Erkek	124	12,78	2,19	0,85		
	Toplam	373					Fark Anlamlı Değil

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarının cinsiyete göre genel olarak, özyeterlik, iyimserlik, güven, dışadönüklük, psikolojik dayanıklılık, umut alt boyutlarında, $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları sınıf ve branş öğretmeni olma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda verilerin normalliği test edilmiş branşlara ilişkin verilerin normal dağıldığı görülerek parametrik test olan bağımsız gruplar t – testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algılarının sınıf ve branş öğretmeni olma durumlarına ilişkin t Testi sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayelerine İlişkin Algılarının Sınıf ve Branş Öğretmeni Olma Durumlarına Göre Sonuçları

Kaynak	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	sd	Önem Denetimi
Genel	Sınıf	157	114,15	10,88	3,04	371	p=0,003
	Branş	216	110,21	13,31	3,13		
	Toplam	373					Fark Anlamlı
Özyeterlik	Sınıf	157	17,91	1,77	3,13	371	p=0,002
	Branş	216	17,27	2,08	3,22		
	Toplam	373					Fark Anlamlı
İyimserlik	Sınıf	157	20,60	3,37	2,27	371	p=0,024
	Branş	216	19,29	3,43	2,28		
	Toplam	373					Fark Anlamlı
Güven	Sınıf	157	18,78	1,57	3,76	371	p=0,000
	Branş	216	18,08	1,91	3,87		
	Toplam	373					Fark Anlamlı
Dışadönük	Sınıf	157	21,92	2,85	1,76	371	p=0,07
	Branş	216	21,38	3,02	1,80		
	Toplam	373					Fark Anlamlı Değil
Psiko. Da.	Sınıf	157	21,83	2,71	2,97	371	p=0,003
	Branş	216	20,85	3,45	3,08		
	Toplam	373					Fark Anlamlı
Umut	Sınıf	157	13,10	1,70	1,60	371	p=0,11
	Branş	216	12,77	2,12	1,66		
	Toplam	373					Fark Anlamlı Değil

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarının sınıf öğretmeni ve branş öğretmeni olma durumlarına göre genel olarak sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenleri arasında $P<0,05$ düzeyinde sınıf öğretmenleri lehine anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır ($P=0,003$). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarının sınıf öğretmeni ve branş öğretmeni olma durumlarına göre özyeterlik alt boyutunda sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenleri arasında $P<0,05$ düzeyinde sınıf öğretmenleri lehine ($P=0,002$), iyimserlik alt boyutunda sınıf öğretmenleri lehine ($P=0,024$) anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarının sınıf öğretmeni ve branş öğretmeni olma durumlarına göre güven alt boyutunda sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenleri arasında $P<0,05$ düzeyinde sınıf öğretmenleri lehine ($P=0,000$), psikolojik dayanıklılık alt boyutunda sınıf öğretmenleri lehine ($P=0,003$) anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarının sınıf öğretmeni ve branş öğretmeni olma durumlarına göre dışadönüklük ve umut alt boyutlarında $P<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda verilerin normalliği test edilmiş kıdemlere ilişkin verilerin normal dağıldığı görülerek parametrik test olan f (varyans) testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdemlerine göre pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algılarına yönelik f (Varyans) Testi sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayelerine İlişkin Algılarının Kıdemlerine Göre F(varyans) Testi Sonuçları

Alt Boyut		Kareler		Kareler		Önem Denetimi
		Toplamı	Sd	Ortalaması	f	
Genel	Gruplar Arası	1312,98	3	437,66	2,85	p=0,04
	Grup İçi	56440,09	370	153,37		
	Toplam	57753,06	373			
Özyeterlik	Gruplar Arası	37,24	3	12,41	3,23	p=0,02
	Grup İçi	1417,44	370	3,84		
	Toplam	1454,69	373			
İyimserlik	Gruplar Arası	60,25	3	20,09	1,73	p=0,16
	Grup İçi	4295,57	370	11,64		
	Toplam	4355,82	373			
Güven	Gruplar Arası	18,30	3	6,10	1,88	p=0,13
	Grup İçi	1195,40	370	3,24		
	Toplam	1213,70	373			
Dışadönük	Gruplar Arası	59,63	3	19,88	2,38	p=0,07
	Grup İçi	3079,07	370	8,37		
	Toplam	3138,70	373			
Psiko. Da.	Gruplar Arası	65,34	3	21,78	2,16	p=0,09
	Grup İçi	3727,39	370	10,10		
	Toplam	3792,72	373			
Umut	Gruplar Arası	19,78	3	6,59	1,73	p=0,16
	Grup İçi	1406,30	370	3,81		
	Toplam	1426,08	373			

Tablo 4'e göre öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları arasında iyimserlik, dışa dönüklük, psikolojik dayanıklılık, umut alt boyutlarında $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır. Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları arasında $P < 0,05$ düzeyinde ölçek genelinde ($P = 0,04$) ve iyimserlik alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır ($P = 0,02$).

Anlamlı farklılığın ölçek geneli ve iyimserlik alt boyutunda hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey post hoc testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayelerinin Kıdemlerine Göre Tukey Post Hoc Testi Sonuçları

Alt boyut	Kıdem (Y)	Kıdem (D)	Ortalama Fark	Önem Denetimi
Genel	21 – 30 Yıl	11 – 20 Yıl	1,53	p=0,03
Özyeterlik	21 – 30 Yıl	1 – 10 Yıl	0,27	p=0,04
		11 – 20 Yıl	0,24	p=0,04

Tablo 5'e göre ölçek genelinde gruplar arasında ortalamalar açısından (11 – 20 Yıl $\bar{x}=1,53$) $P<0,05$ düzeyinde fark anlamlıdır. Buna göre ölçek genelinde 21 – 30 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye yönelik algıları 11 – 20 yıl kıdeme sahip öğretmenlere göre daha yüksektir. Özyeterlik alt boyutunda gruplar arasında ortalamalar açısından (1 – 10 Yıl $\bar{x}=0,27$, 11-20 Yıl $\bar{x}=0,24$) $P<0,05$ düzeyinde fark anlamlıdır. Buna göre özyeterlik alt boyutunda 21 – 30 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye yönelik algıları diğer kıdeme sahip öğretmenlere göre daha yüksektir.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları okuldaki hizmet sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda verilerin normalliği test edilmiş kıdemlere ilişkin verilerin normal dağıldığı görülerek parametrik test olan f (varyans) testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin okuldaki hizmet sürelerine göre pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algılarına yönelik f (Varyans) Testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayelerine İlişkin Algularının Okuldaki Hizmet Sürelerine Göre F(varyans) Testi Sonuçları

Alt Boyut		Kareler		Kareler		Önem Denetimi
		Toplamı	Sd	Ortalaması	f	
Genel	Gruplar Arası	681,22	3	227,07	1,46	p=0,22
	Grup İçi	57071,85	370	155,09		
	Toplam	57753,06	373			
Özyeterlik	Gruplar Arası	24,04	3	8,01	2,07	p=0,10
	Grup İçi	1430,65	370	3,88		
	Toplam	1454,69	373			
İyimserlik	Gruplar Arası	84,96	3	28,32	2,45	p=0,06
	Grup İçi	4270,86	370	11,57		
	Toplam	4355,82	373			
Güven	Gruplar Arası	10,78	3	3,59	1,10	p=0,35
	Grup İçi	1202,92	370	3,26		
	Toplam	1213,70	373			
Dışadönük	Gruplar Arası	39,57	3	13,19	1,57	p=0,20
	Grup İçi	3099,13	370	8,42		
	Toplam	3138,70	373			
Psiko. Da.	Gruplar Arası	10,71	3	3,57	0,35	p=0,79
	Grup İçi	3782,02	370	10,25		
	Toplam	3792,72	373			
Umut	Gruplar Arası	0,51	3	0,17	0,04	p=0,99
	Grup İçi	1425,57	370	3,86		
	Toplam	1426,08	373			

Tablo 6'ya göre öğretmenlerin okuldaki hizmet sürelerine göre pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları arasında ölçek genelinde, özyeterlik, iyimserlik, güven, dışa dönüklük, psikolojik dayanıklılık, umut alt boyutlarında $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda verilerin normallliği test edilmiş kıdemlere ilişkin verilerin normal dağıldığı görülerek parametrik test olan f (varyans) testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin okuldaki hizmet sürelerine göre pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algılarına yönelik f (Varyans) Testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayelerine İlişkin Algılarının Yaşlarına Göre F(varyans) Testi Sonuçları

Alt Boyut		Kareler		Kareler Ortalaması	f	Önem Denetimi
		Toplamı	Sd			
Genel	Gruplar Arası	917,79	3	305,93	1,98	p=0,12
	Grup İçi	56835,28	370	154,44		
	Toplam	57753,06	373			Fark Anlamlı Değil
Özyeterlik	Gruplar Arası	47,27	3	15,76	4,13	p=0,01
	Grup İçi	1407,41	370	3,81		
	Toplam	1454,69	373			Fark Anlamlı
İyimserlik	Gruplar Arası	148,76	3	49,59	4,35	p=0,01
	Grup İçi	4207,07	370	11,40		
	Toplam	4355,82	373			Fark Anlamlı
Güven	Gruplar Arası	17,85	3	5,95	1,84	p=0,14
	Grup İçi	1195,85	370	3,24		
	Toplam	1213,70	373			Fark Anlamlı Değil
Dışadönük	Gruplar Arası	1,79	3	0,60	0,07	p=0,98
	Grup İçi	3136,91	370	8,52		
	Toplam	3138,70	373			Fark Anlamlı Değil
Psiko. Da.	Gruplar Arası	43,14	3	14,38	1,42	p=0,24
	Grup İçi	3749,58	370	10,16		
	Toplam	3792,72	373			Fark Anlamlı Değil
Umut	Gruplar Arası	3,20	3	1,07	0,28	p=0,84
	Grup İçi	1422,88	370	3,86		
	Toplam	1426,08	373			Fark Anlamlı Değil

Tablo 7'ye göre öğretmenlerin yaşlarına göre pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları arasında ölçek genelinde, güven, dışa dönüklük, psikolojik dayanıklılık, umut alt boyutlarında $P<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır. Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları arasında $P<0,05$ düzeyinde özyeterlik ($P=0,01$) ve iyimserlik alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır ($P=0,01$).

Anlamlı farklılığın özyeterlik ve iyimserlik alt boyutunda hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey post hoc testi sonuçları Tablo 8'te verilmiştir.

Tablo 8. *Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayelerinin Yaşlarına Göre Tukey Post Hoc Testi Sonuçları*

Alt boyut	Yaş (Y)	Yaş (D)	Ortalama Fark	Önem Denetimi
Özyeterlik	38 ve üstü	33 - 37	0,83	$p=0,02$
İyimserlik	38 ve üstü	33 - 37	1,56	$p=0,01$

Tablo 8'e göre özyeterlik alt boyutunda gruplar arasında ortalamalar açısından (38 ve üstü $\bar{x}=0,83$) $P<0,05$ düzeyinde fark anlamlıdır. Buna göre özyeterlik alt boyutunda 38 ve üstü yaşa sahip öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye yönelik algıları 33 – 37 yaşa sahip öğretmenlere göre daha yüksektir. İyimserlik alt boyutunda gruplar arasında ortalamalar açısından (38 ve üstü $\bar{x}=0,83$) $P<0,05$ düzeyinde fark anlamlıdır. Buna göre iyimserlik alt boyutunda 38 ve üstü yaşa sahip öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye yönelik algıları 33 – 37 yaşa sahip öğretmenlere göre daha yüksektir.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularına ilişkin sonuçlara ve sonuçlara yönelik yapılan tartışmaya, sonrasında ise önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Bu araştırmada öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algılarının nasıl olduğu, öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algılarının cinsiyet, branş, kıdem ve okullarındaki toplam hizmet süresi değişkenlerine göre incelenmiştir. Yapılan araştırma sonuçları aşağıda belirtilmiştir.

- 1) Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algıları ortalaması $\bar{x}=4,30$ olarak bulunmuştur. Bu ortalama öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarının “Çok yüksek” düzeyde olduğunun göstergesidir.
- 2) Araştırmada öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarında cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir.
- 3) Araştırmada öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarında branşlarına göre ölçek genelinde, özyeterlik, iyimserlik, güven ve psikolojik dayanıklılık alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Buna göre ölçek geneli, özyeterlik, iyimserlik, güven ve psikolojik dayanıklılık alt boyutlarında sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenlerine göre pozitif psikolojik sermayelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- 4) Araştırmada öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarında kıdemlerine göre ölçek genelinde 21-30 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin 11-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlere göre pozitif psikolojik sermayelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Özyeterlik alt boyutunda 21-30 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin 1-10 yıl ve 11-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlere göre pozitif psikolojik sermayelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- 5) Araştırmada öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarında okuldaki hizmet sürelerine göre anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır.
- 6) Araştırmada öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarında yaşlarına göre özyeterlik ve iyimserlik alt boyutlarında farkın önemli olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda özyeterlik ve iyimserlik alt boyutlarında 38 ve üstü yaşa sahip öğretmenlerin 33-37 yaşa sahip öğretmenlere göre pozitif psikolojik sermayelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

5.2. Tartışma

Araştırmanın ilk probleminde öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarının nasıl olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin genel ortalamanın “Çok iyi” olduğu saptanmıştır. Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerinin “Çok iyi” olması, çalıştıkları okullarda proaktif davranışlara sahip olarak çalıştıkları, işlerini yaparken ellerinden gelen çabayı göstererek okullarının eğitim kalitesini arttırmayı amaçladıkları sonucuna ulaşılabilir. Alan yazında bu sonucu destekleyen araştırmalara rastlanmıştır (Arık ve Tösten, 2019; Yazıcı, 2022).

Yazıcı'nın (2022) araştırmasında da öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algılarının “Çok yüksek” düzeyde olduğu saptanmıştır. Bu durum öğretmenlerin çalıştıkları okullarda meydana gelen problemlerde sorumluluk alabilme, çalıştıkları okulu sahiplenebilme, okul kültürü ve iklimine uyum sağlayabilme yetilerinin geliştiğini göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Araştırmada kullanılan pozitif psikolojik sermaye ölçeğinde yer alan maddelerden en yüksek ortalamaya sahip maddeler “Yaptığım her bir iş için hesap verebilirim”, “Mesleki sorumluluklarımın farkındayım”, “Çalışma hayatımda şeffaf olmayı tercih ederim” maddeleridir. Bu maddelerin ortalamasının yüksek çıkması öğretmenlerin mesleki yeterliliklerinin yüksek bir standarda sahip olması ve bu nedenle icra ettikleri görevin meydana getirdiği sonuçların sorumluluğunu üstlenebilecekleri olarak yorumlanabilir. Ölçekte düşük ortalamaya sahip maddeler ise “Toplumla iç içe yaşamak bana huzur veriyor” ve “Enerji doluyum” maddeleridir. Bu maddelerin düşük çıkmasıyla ilgili olarak, ülkenin sosyo-ekonomik şartlarının öğretmenleri de etkilediği olarak yorumlanabilir. Ayrıca öğretmenlerin okullarında psikolojik olarak dayanıklılığını arttıracak politikaların geliştirilmesinin gerekliliğinin ortaya çıkması sonucuna ulaşılabilir.

Araştırmanın ikinci probleminde öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye düzeylerine ilişkin algıları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevap aranmıştır. Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye düzeylerine ilişkin algılarında cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı ile ilgili olarak, öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre pozitif psikolojik sermaye ilişkin algılarının ölçek genelinde, özyeterlik, iyimserlik, güven, dışadönüklük, psikolojik dayanıklılık ve umut alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Tösten ve Özgan'ın (2017)

yaptığı araştırmada da öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt probleminde öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye düzeylerine ilişkin algıları sınıf ve branş öğretmeni olma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevap aranmıştır. Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye düzeylerine ilişkin algılarının sınıf ve branş öğretmeni olma durumlarına göre farklılık gösterip göstermediği ile ilgili olarak ölçek genelinde, özyeterlik, iyimserlik, güven, psikolojik dayanıklılık alt boyutlarında sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenlerine göre pozitif psikolojik sermayelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kani'nin (2019) araştırmasında da ölçek genelinde, psikolojik dayanıklılık, iyimserlik, güven alt boyutlarında sınıf öğretmenlerinin pozitif psikolojik sermayeye yönelik algıları daha yüksek çıkmıştır. Bu durumun nedenleriyle ilgili olarak sınıf öğretmenlerinin haftalık otuz ders saatlik ders yükü nedeniyle okullarında daha fazla zaman geçirmeleri, öğrencilerin sosyal ve kişisel özellikleri itibarıyla daha küçük yaş gruplarıyla çalışmaları ve bu nedenle sınıf öğretmenlerinin duygusal olarak öğrencilere bağlanmasının kolaylaşması şeklinde ifade edilebilir. Yine sınıf öğretmenlerinin farklı sınıflara girmek yerine aynı sınıfla eğitim öğretime devam etmelerinin onların pozitif psikolojik sermayelerinin artışına olumlu katkısının olduğu düşünülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin tek bir sınıfta aynı öğrencilerle eğitim öğretim faaliyetlerini yürütmelerinin öğretmen veli işbirliğini de kolaylaştırdığı düşünülmektedir. Öğretmenlerin öğrenci velileriyle iletişim halinde olması ve bu durumun öğrencilere sağlayacağı fayda düşünüldüğünde, yürütülen sürecin sınıf öğretmenlerinin pozitif psikolojik sermayelerine olumlu katkısının olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın dördüncü alt probleminde öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine yönelik algılarında kıdemlerin göre anlamlı bir farklılık var mıdır? Sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda ölçek genelinde ve özyeterlik alt boyutunda 21-30 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin 11-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlere göre pozitif psikolojik sermayelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Özyeterlik alt boyutunda 21-30 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin 1-10 yıl ve 11-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlere göre pozitif psikolojik sermayelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu saptamalarla ilgili olarak kıdemün pozitif psikolojik sermayenin önemli bir etkeni olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin mesleki kıdemi yükseldikçe mesleklerinde yetkinlik düzeylerinin arttığı bu durumun onların özyeterliliklerine önemli bir katkısının olduğu ifade edilebilir. Mesleki kıdem tecrübeyi de beraberinde getirmektedir. Öğretmenler mesleki yaşamlarında farklı örneklerle karşı karşıya gelmektedir. Bu örnekler sayesinde öğretmenlerin mesleki yaşantılarında elde ettikleri

tecrübelerin mesleklerini icra ederken karşılaştıkları sorunların daha kolay çözülmesinde aracılık ettiği sonucuna ulaşılabilir.

Araştırmanın beşinci alt probleminde öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye yönelik algılarında okuldaki çalışma sürelerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır? Sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin olarak okuldaki çalışma sürelerine göre anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Bilecik'in (2021) araştırmasında ise öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye düzeylerinin okuldaki çalışma sürelerine göre iyimserlik, psikolojik dayanıklılık, umut alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Özyeterlik alt boyutunda ise 7 yıl ve üstü okulda çalışma süresine sahip öğretmenler ile 4-6 yıl çalışma süresine sahip öğretmenler lehine, 0-3 yıl okulda çalışma süresine sahip öğretmenlere göre anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Bu sonuç 0-3 yıl okulda çalışma süresine sahip öğretmenlerin çalıştıkları okulların iklimini ve diğer okul çalışanlarını henüz tanımıyor oluşlarıyla açıklanmıştır.

Araştırmanın altıncı alt problemi öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algıları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algılarında yaşlarına göre ölçek genelinde, güven, dışa dönüklük, psikolojik dayanıklılık, Umut alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Özyeterlik ve iyimserlik alt boyutlarında ise öğretmenlerin yaşlarına göre anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Özdilek'in (2019) araştırmasında da iyimserlik ve psikolojik dayanıklılık alt boyutlarında öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye ilişkin algılarının yaş değişkenine göre farklılaştığı saptanmıştır.

Araştırmada özyeterlik ve iyimserlik alt boyutlarında 38 ve üstü yaşa sahip öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeye yönelik algılarının 33-37 yaşa sahip öğretmenlere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Özyeterlik ve iyimserlik alt boyutlarında 38 ve üstü yaşa sahip öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algılarının daha yüksel çıkmasıyla ilgili olarak, bu yaş grubuna sahip öğretmenlerin geçirmiş oldukları yaşantı tecrübeleri ve bu durumun kişisel gelişimlerine olan katkılarının onların pozitif psikolojik sermaye düzeylerinin olumlu olarak etkilediği şekilde yorumlanabilir. Bireyin yaşı ilerledikçe kişisel olarak gelişimi de geliştiği için hayatta karşı iyimser duygular geliştirme yeterliliğini de daha kolay göstermektedir. Acı ve sevinç hayatın gerçekleri olarak insanların yaşadığı duygulardır. Yaşadıkları acıları güce dönüştüren bireylerin iyimserlik duygularının da gelişeceği düşünülmektedir.

5.3. Öneriler

- 1) Araştırmada nicel ölçme araçlarından yararlanılmıştır. Bundan sonraki çalışmalar, nitel yöntem veya karma bir araştırma deseni ile yürütülebilir.
- 2) Özel okullarda çalışan öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerinin nasıl olduğuna yönelik araştırmalar yapılabilir.
- 3) Farklı il ve ilçeleri kapsayan bölgesel farklılıkların öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerini nasıl etkilediğine dair araştırmalar yapılabilir.
- 4) Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeleri ile ilgili olarak farklı ülkelerdeki uygulamaların nasıl yürütüldüğüne yönelik araştırmalar yapılabilir.
- 5) Araştırma sonucuna göre ölçek geneli, özyeterlik, iyimserlik, güven ve psikolojik dayanıklılık alt boyutlarında sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenlerine göre pozitif psikolojik sermayelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu sonuçtan yola çıkılarak bu sonuca etki eden unsurların neler olduğuna yönelik bir araştırma yürütülebilir.
- 6) Araştırmada özyeterlik ve iyimserlik alt boyutlarında 38 ve üstü yaşa sahip öğretmenlerin 33-37 yaşa sahip öğretmenlere göre pozitif psikolojik sermayelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu ortaya çıkan sonucun nedenlerine yönelik bir araştırma yapılabilir.
- 7) Araştırmada öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarında yaşlarına göre özyeterlik ve iyimserlik alt boyutlarında farkın önemli olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda özyeterlik ve iyimserlik alt boyutlarında 38 ve üstü yaşa sahip öğretmenlerin 33-37 yaşa sahip öğretmenlere göre pozitif psikolojik sermayelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu duruma etki eden nedenlere yönelik bir araştırma yürütülebilir.

KAYNAKÇA

- Akçay, V. H. (2012). Pozitif psikolojik sermayenin iş tatmini ile ilişkisi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 123-140.
- Anık, S. ve Tösten, R. (2019). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye alguları ile problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (69), 332–342.
- Bilecik, T. (2021). *Ortaokul öğretmenlerinin pozitif psikolojik sermayeleri, yönetsel destek alguları ve örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki: Alanya İlçesi örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. T.C. Alanya Alâeddin Keykubat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Antalya.
- Caprara, G. V. & Cervone, D. (2003). A Conception Of Personality For A Psychology Of Human Strengths: Personality As An Agentic, Self Regulating System. *American Psychological Association*, 61-74.
- Carver, C. S. & Scheier, M. F. (2002). *Optimism. Handbook Of Positive Psychology*, 231-243. Oxford: Oxford University Press.
- Çetin, F. ve Varoğlu, A. K. (2009). Özellikler Bağlamında Girişimcinin Beş Faktör Kişilik Örüntüsü. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 8 (2), 51-66.
- Erkmen, T. ve Esen, E. (2012). Bilişim sektöründe çalışanların psikolojik sermaye düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi* 14 (2). 55-72.
- Ferradás, M. D. M., Freire, C., García-Bértoa, A., Núñez, J. C., & Rodríguez, S. (2020). Psychological Capital And Burnout in Teachers: The Mediating Role Of Flourishing. *International Journal of ERPH.*, 17 (22), 1-14
- Frank, J. E. (2005). The Role Of Hope in Psychotherapy, *International Journal Of Psychiatry*, 95(2), 383-395.
- Gable, S. L. ve Haidt, J. (2005). What (and Why) is Positive Psychology?. *Review of General Psychology*, 9(2), 103-110.
- Güler, B. K. (2009). *Pozitif Psikolojik Sermaye: Tanımı, Bileşenleri ve Yönetimi*. Çalışma Yaşamında Davranış Güncel Yaklaşımlar. İzmit: Umuttepe Yayınları.
- Güler, B.K. ve Saripek, D. B. (2014). Psikolojik sermayenin çalışma hayatındaki etkileri. *Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 174, 26-31.
- Heled, E., Somech, A., & Waters, L. (2016). Psychological Capital As A Team Phenomenon: Mediating The Relationship Between Learning Climate And Outcomes At The Individual And Team Levels. *The Journal Of Positive Psychology*, 11(3), 303-314.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel.

- Kani, Ş. (2019). *Okul yöneticilerinin dönüşümcü liderlik özellikleri ve yenilik yönetimi yeterliliği ilişkisinde pozitif psikolojik sermayenin aracı rolü*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İzmir.
- Kun, A., & Gadanez, P. (2022). Workplace Happiness, Well-Being And Their Relationship With Psychological Capital: A Study Of Hungarian Teachers. *Current Psychology: A Journal For Diverse Perspectives On Diverse Psychological Issues*, 41(1), 185-199.
- Luthans, F. (2002). Positive Organizational Behavior: Developing And Managing Psychological Strengths. *Academy Of Management Executive*, 16, 57-72.
- Luthans F, Youssef C. M. & Avolio B. J. (2007). *Psychological Capital*. New York: Oxford University Press.
- Luthans, F., Avolio, B. J., Avey, J. B. & Norman, S. M. (2007). Positive Psychological Capital: Measurement and Relation Ship With Performance and Satisfaction. *Personnel Psychology*, 60, 541-572.
- Masten, A. & Reed, M.J (2002). *Resilience in Development, Handbook of Positive Psychology*. England: Oxford University Press.
- Özdilek, K. (2019). *Öğretmen algılarına göre vizyoner liderlik ile yetenek yönetimi arasındaki ilişkide pozitif psikolojik sermayenin aracılık rolü*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İzmir.
- Özkalp, E. (2009). Örgütsel Davranışta Yeni Bir Boyut: Pozitif Örgütsel Davranış Yaklaşımı Ve Konuları. *Ulusal Yönetim Ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı*, 491-498.
- Patton MQ. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. (M Bütün, SB Demir Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Seligman, M. & Schulman, P. (1986). Explanatory Style As A Predictor Of Productivity And Quitting Among Life Insurance Sales Agents. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 50(4), 832-838.
- Seligman, M. E. P. (2011). *Flourish: A Visionary New Understanding Of Happiness And Well-Being*. New York: Free Press.
- Stajkovic, A. Ve Luthans, F. (1998). Self-Efficacy And Work-Related Performance: A Meta-Analysis. *Psychological Bulletin*, 124(2), 240-261.
- Tekbıyık, A. (2014). İlişkisel araştırma yöntemi. M. Metin (Edt.) *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (pp. 99-114). Ankara: Pegem.
- Töremen F. (2002). Okullarda Sosyal Sermaye: Kavramsal Bir Çözümleme, *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 8(32), 556-573.
- Tösten, R. ve Özgan, H. (2014). Pozitif psikolojik sermaye ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ekev Akademi Dergisi*, 59, 429- 440.

- Yalçın, D. (2019). Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermaye Düzeylerinin İncelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 13-26.
- Yazıcı, Z. (2022). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye ve örgütsel tükenmişlik alguları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. T.C. Bülent Ecevit Üniversitesi: Zonguldak.

EKLER

Ek 1. Anket İzni

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-16605029-44-73049432
Konu : Anket Uygulama İzni

24/03/2023

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 14.03.2023 tarihli ve 343866 sayılı yazısı.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Nurhan Belo ÇÖMRÜ, "Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayeye İlişkin Algılarının İncelenmesi" konulu proje çalışmasına yönelik hazırlanmış olduğu anket/ölçek formlarını İlgi yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Denizli ili Merkezefendi ve Pamukkale ilçelerinde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlere uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazıları ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının 2020/2 Nolu "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde 2022/2023 eğitim-öğretim yılı içinde denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi ve "Araştırma İzni Başvuru Taahhütnamesi"nin 16. Maddesi gereği **sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi** Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Süleyman EKİCİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
24/03/2023
Rıza DALAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüzce Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Rıza DALAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Anket Formları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : M.Akif Ersoy Mah.29 Ekim Bulv.No:174/1
Merkezefendi/DENİZLİ
İnternet Adresi: <http://denizli.meb.gov.tr>
E-Posta: ab20@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Hüseyin ERKOÇ-V.H.K.İ.
Telefon No : 0 (258) 234 20 95
Faks : 0 (258) 234 20 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 83ac-d696-3567-b5c9-ee99 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2. Pozitif Psikolojik Sermaye Ölçeği

Ölçek Formu

Değerli meslektaşım,

Bu araştırmada “Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayeye İlişkin Algılarının Belirlenmesi” amaçlanmaktadır. Bu amaca dönük olarak sizlerin görüşlerini almak üzere bu ölçek hazırlanmıştır. Ölçekten toplanan veriler yüksek lisans tez çalışmasında kullanılacak ve söz konusu çalışma dışında başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Kesinlikle isim yazmanıza gerek yoktur. Bu araştırmanın sağlıklı ve güvenilir sonuçlara ulaşması, büyük ölçüde sizin ölçekte yer alan soruları tam ve içtenlikli cevaplamanıza bağlıdır.

Çalışma 2 bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde öğretmenlerin kişisel bilgilerine yönelik sorular, ikinci bölümde pozitif psikolojik sermaye düzeylerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. Size uygun seçeneği işaretleyiniz.

Katkılarınız için teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Nurhan Belo ÇÖMRÜ

Pamukkale Üniversitesi

(Eğitim Bilimleri A.B.D.)

BÖLÜM I: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz? () Kadın () Erkek

2. Yaşınız? () 22-27 () 28-32 () 33-37 () 38 ve üzeri

3. Kıdem? () 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16 yıl ve üzeri

4. Okuldaki hizmet süreniz? () 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16 yıl ve üzeri

5. Branşınız?

a) () Sınıf Öğretmeni

b) () Branş Öğretmeni

BÖLÜM II		Hiç Katılmıyorum	Az Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılmıyorum	Çoğunlukla Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
Aşağıdaki ifadelerden size uygun olan seçeneği (X) işareti olarak belirtiniz. Lütfen bütün ifadeleri yanıtlayınız.						
1	Yaptığım işlerin tüm aşamalarında kendimden eminimdir.					
2	Kendime güvenirim.					
3	Başarı için yapmam gerekeni biliyorum.					
4	Beni zorlayan işlerde kimden yardım alacağımı bilirim.					
5	Hayat dolubir insanımdır.					
6	Enerji doluyum.					
7	Hayat güzeldir.					
8	Güler yüzlüyüm.					
9	Toplumla iç içe yaşamak bana huzur veriyor.					
10	Mesleki sorumluluklarımın farkındayım.					
11	Öğrencilerimin sorunlarını çözmekte istekliyim.					
12	Mesleğimde güvenilir birisi olduğumu söylerler.					
13	Yaptığım her iş için hesap verebilirim.					
14	Mesleğimle ilgili konularda istenirse bir grubu bilgilendiririm.					
15	Okulumun bir problem olduğunda çözüm için gerekirse tüm mercilerle görüşürüm.					
16	Okulum için yeni fikirler geliştiririm.					
17	Mesleki konularda kurumumu temsil edebilirim.					
18	Çalışma hayatımda şeffaf olmayı tercih ederim.					
19	Öğrencilerimin eğitimi için çevredeki olumsuzluklarla mücadele ederim.					
20	Kurumumdaki bir sorun için yapıcı katkılar sağlarım.					
21	Beklenmedik sorunlara çözümler geliştirebilirim.					
22	Zorluklar, mücadele azmimi artırır.					
23	Güçlükler karşısında mücadele ederim.					
24	Yaşadığım problemler beni olgunlaştırır.					
25	Mesleğimi icra ederken aynı anda birçok işin üstesinden gelirim.					
26	Öğretmenlik hayatımda karşılaşılabileceğim problemlerle bir şekilde baş edebilirim.					